

THE SYDSKÅNSKA FISKELÄGEN.

ABBREKÅS, HÖRLE OCH BEDINGE.

Enskilt arbete läsåret 1929-1930.

Henry W. Wahlberg

Undersökning har varit många
 år inbördes och för förtäring
 hufvudsakligen. De som vid
 denna förtäringssituationen oftast
 varit mest aktiva "de som en
 del undersökningar från de för-
 lagen på hufvudsakligen, hufvudsak-
 ligen på hufvudsakligen. De som en-
 del alla (hufvudsakligen) med något på
 hufvudsakligen hufvudsakligen och en
 del (de som en del i hufvudsakligen om att inte
 allt gånge för hufvudsakligen). Det är
 dock mycket omtyckt att en del
 om att alla. - Hufvudsakligen om
 hufvudsakligen på en del som på gånge
 en gånge hufvudsakligen och hufvudsakligen. De
 på hufvudsakligen hufvudsakligen i den hufvudsak-
 ligen på hufvudsakligen hufvudsakligen
 dock oftast hufvudsakligen som hufvudsakligen
 om hufvudsakligen hufvudsakligen och hufvudsakligen
 om hufvudsakligen hufvudsakligen och hufvudsakligen

We admire you more
 I hope our art may do as well
 You send the same number
 It all so well as your work
 I hope it will be better yet
 Henry W. Hubbard
 Philadelphia, Pa.
 1867

Wm. H. Wadsworth,
Jaffrey, N. H., County

På Skånes sydkust ligga ungefär ett dusin fiskelägen. Tre av dem skall i det följande beskrivas. I denna beskrivning lägges störst vikt vid redskap och fiskesätt, enär detta är det för lekmanen mest okända. De redskap, som i det följande omtalas, användas också på södra Sveriges ostkust, under det att vid västkusten användas flera redskap, som avvika från de, som äro vanliga på sydkusten.

Ungfär mitt på Skånes sydkust, där Ystads-
bukten slutar i väster, ligger Abbeås fiskeläge i Skt-
varps socken av Vemmenhögs härad. Det omslutes åt land-
sidan av Öremölle, och mot söder (eller rättare mot
sydost) begränsas det av Östersjön.

Abbeås har en kuststräcka av cirka 2 kilome-
ters längd, bredden uppgår icke på något ställe till

300 meter. Kusten är överallt låg. Längst åt öster är
den sandig men övergår så smånigenom åt väster i mera
stenig. Vid Abbeåsutödde eller, som befolkningen själv
säger, Håken, ligger stenblocken synliga ovanför vatten-
ytan ett långt stycke ut i havet, och längre ut ligger
färliga underkastelser. Vid Håken slutar sandkusten

fullständigt och med den de typiska sandkustväxterna:
strandhåg (*Elymus arenarius*), mållväxter (*Chenopodium*
och vissa smörblomväxter (*Ranunculaceae*). I stället går
gräsmark ända fram till havet. Gräsmarken är bildad av
mindre styva gräs än strandhåg, och här träffa vi på
växter sådana som strandster (*Aster tripolium*), sut-
(*Plantago maritima*) m. fl. Väster om Håken ligger stran-
den och marken inmanför så lågt, att detta område ofta

ABBEÅS.

(Vemmenhögs sock.)

står under vatten. Jorden är här ständigt våt och fuktig och betäckt med gräs, starr (Carex) och säv (Scleropus). Detta område har av betolkningen sedan gammalt kallats Gäsalloden.

Som redan nämnts, upptager Abbeås en smal remsa längs Östersjön. Genom två vägar, som gå i nord-väst-sydost, delas fiskeläget i tre huvuddelar, en öster om hamnen, en mellan hamnen och västra källarna och en väster om västra källarna. (Se kartan.)

Den östra delen är sandig och ofruktbar. Här ligger husen spridda, och ordentlig väg saknas. Mest bebyggt är mellersta delen, där husen ligger så tät, att det på somliga ställen är svårt att med häst och vagn komma mellan husen upp till de norr om dem belägna potatisåkrarna. Västra delen föröret stora likheter med den mellersta, till de övergår i de förut omtalade ängsmarkerna.

Till varje fiskarstuga hör i medeltal 1/2 tunnland jord, som i mellersta och västra delen består av bördig svartmull. Husen ligger oftast 30-50 meter från strandvägen och ha en liten trädgård framför sig. Den kalla, blåsliga luften från sjön gör, att frukttträ ha svårt att trivas. Plommonträdet utgör dock ett undantag, och detta är därför det mest odlade frukttträdet.

Bland de örtrodade växterna få de gamla goda luktväx-
terna "gubbaskegg" och lavendel lämna plats åt mera
moderna och ~~färgrika~~ stickeblåsbuskarna ge de gamla
trädgårdstärporna ett egenartat utseende, men också de
få nu lämna en del av sitt område till vinbärs- och
hallonbuskar.

Titta vi in i huset, så se vi knappt, att vi
äro i en fiskarstuga, om inte fiskarstugan håller på
att laga redskap eller "re" nytt. Men är det söndag,
skulle vi nästan kunna tro, att vi äro hos någon, som
inte alls har med sjön att göra, om vi inte upptäckt
några egendomliga träreddskap, fästade vid ena sidan av
takbjälken. Dessa användas, då fiskaren gör tefsar till
sina långrevvar. På golvet knarrar inte sanden under
skorna, som den gjorde för ett par årtionden sedan. I
stallet går man ljudlöst och mjukt på färggranna tras-
mattor. Kakelugnsbänken har fått lämna plats åt en hög
säng, och det massiva långbordet har ofta ersatts av
ett "hertskavisor med svarvade ben", som en snickare
uttryckte sig. Med några ord, fiskarstugan har bytt ut
det gamla, shregna mot det, som är nytt och bekvämt.
Om vi besökt en fiskarstuga en vinterkväll
för tjugo år sedan, skulle vi fått se en verkstad i
smått. Alla familjemedlemmar, som uppnått en ålder över
fem år, äro livrigt sysselsatta med var sitt arbete. Här

och mor lags söndriga redskap, de äldsta barnen binda nytt, och småsyskonen "trä" nålarna fulla med garn åt de äldre. Mor förhör katekesen eller biblisk-historien, under det att nål och kniv inte glömmas utan förvandla ett trasigt garn till fiskedugligt.

Norr (eller nordväst) om husen ligga potatis-äkrarna. De äro inte stora, men tack vare den utmärkta jorden ge de så mycket som åtgår till familjens behov, och blir skörden rikligt lyckad, kan man till och med sälja lite.

Abbekås ligger i en gammal kulturbugd. Här om under de senaste åren blivit föremål för undersökning. Under medeltiden lag Abbekås såväl som övriga större fiskelägen under hansesatiskt valde. I Karl Ahlenius' och Arvid Kempes "Sverige" läses följande om Abbekås: "Abbekås fiskeläge, omtalat redan på 1500-talet (Abbekås) som en betydande ort och förr det betydligaste fiskläget på sydkusten." Under Karl XI:s regering omtalas Abbekås i Adlersteenska indelningskäteringens protokollen som ett fiskeläge med "26 hus alla lika goda". Ahlenius och Kempe fortsätter: "Genom den

häftige stormfloden den 11-14 nov. 1872 tog platsen
likväl sådan skada, att den sedan ej kunnat repa sig
fullständigt. - I Abbeys förstördes 32 hus i mer el-
ler mindre grad, varigenom 16 hushåll om 82 personer
blevo husvilla och delvis förlorade sina bätar, fisk-
redskap och bohagsting. "En ny stormflod åstadkom en
svår ödeläggelse för Abbeys i dec. 1904, då särskilt
hamnen skadades. Efter denna stormflod upprundades
hamnen alltmer, och en stormflod julen 1914 hjälpte
ytterligare till att förstöra densamma. Sedan hamnen
1926-1928 reparerats och ombyggt, kan säkerligen Abbe-
kas utvecklas och gå en bättre framtid till mötes.

HÖRTE.

Ett par kilometer väster om Abbeås ligger Hörte fiskeläge.

Under medeltiden omtalas Hörte som ett stort fiskeläge med hamn och upplagsplatser. Det låg liksom övriga större sydskånska fiskelägen under hansatistiskt väld. Efter grevefejden, i vilken Danmark och Sverige gjorde slut på lybeckarnas handelsväld, kom Hörte år 1541 under Dybeck. Strax norr om Hörte omtalas år 1676 ett förlustelöshäls, Hjörtens, vilket också skulle ägt hamn. Troligen var denna av samma slag som Hörtes nuvarande hamn, vilken anlagts i Hjörtens mynning. I

vid stranden, där lybeckarnas fordom haft små upplagshus, var efter ruders synes."

Numera är Hörte ett ganska obetydligt fiskeläge. Husen äro delade i två grupper. Det gamla Hörte ligger vid hamnen och Hjörtens utlopp. Här bo blott två fiskerfamiljer. Hörte kvarn, som drivs av ån, ligger också här. Dybecks gård äger både fjord och hus, och fiskarna hyra husen. Öster om Hjörteskog ligger tre hus, som bebos och ägas av fiskarnas själva. Här bo fy-

De fiskare, som bebo Dybecks hus, betala nu-
 mera hyran i kontanter. Förr skulle varje fiskare hål-
 la en pigs, som under tiden 1 april - 1 okt. skulle ar-
 beta vid godset. 14 av dagsverken skulle utgöra betal-
 ning för hyra, öfriga betalades med 50 öre pr dag. Det
 är cirka 50 år sedan det ändrades. Vid den tiden hade
 patron Wallis stenkols- och timmerhandel vid Hörte hamn.
 Men sedan järnväg byggts mellan Ystad och Trälleborg,
 lönade sig detta ej mer. Både stenköl och trä fick näm-
 ligen ^{lasten} omlastas i prämar, innan det kunde föras i land.
 Hörtefiskarna ha aldrig lämnat fisk till
 godset som ersättning för bostad eller för att de fått
 använda hamnen. Men då de fattiga fiskarna en gång inte
 själva hade råd att skaffa laxo, köpte patron Wallis
 en sådan, och han skulle dela fångsten lika med fiskar-
 na, som fingo göra arbetet.
 Förr fanns det tre fiskelag, vilka slog sig
 samman till två lag under fisket med laxlinor. Nu fin-
 nas två lag för sill-, forsk- och flundrefiske. För äl-
 fisket äro fiskarna i ett lag, i vilket dock endast
 fyra av fiskarna äro med.
 Älffiskarna arrendera Dybecks strand, som de
 dela med tre älffiskare på Kalthus. (Kalthus var förr
 ett betydande fiskeläge, cirka 3 kilometer väster om

Hörte. Av de gamla husen finns inget kvar, men under de sista 15 åren ha tre fiskare slagit sig ned något väster om det gamla läget. De bedriva endast ålfiske, men detta bedriva de mycket rationellt med 11 ålbotten-garn.)

Fisken i Abbekås och Hörte är av samma slag, sedan ålbotten-garn kommit i bruk. Dessförinnan bedrev Hörte nästan inget ålfiske. I Hörte finnes ingen stor, dockad båt för sillfiske, utan sillfisket bedrivs utslutande som sålde.

Något mer än en mil väster om Abbecks ligger Bedinge fiskeläge. För ett sekel sedan och längre tillbaka var det ganska betydande. Så smärningom gick det emellertid tillbaka, så att fiskarehusens antal sjönk från 18 till 6. På 1880-talet började läget åter gå framåt, och en del nya hus byggdes. Dessa lades längre västerut än det gamla läget. På gamla läget "äger kronan grunden, men städjehäften tillhör ägaren av jord-berga gods". - Att läget flyttades västerut, berodde därpå, att fiskarna själva ville äga de hus de bebo. På gamla läget bo dock kvar fyra fiskare. På nya läget bodas 13 hus av 15 fiskarfamiljer. 23 personer ägna sig åt fiske, och 52 personer ha sin utkomst av havet. Bedinge saknar hamn. Trots detta finns 4 hel-däckade storbåtar, vilka under hela fisketiden ligga förbjudna ett stycke från land, då de ej äro ute på fiske. Stranden är sandig, och sandrevlarna utanför göra det möjligt att ha båtarna liggande på öppen kust. När det är storm, bryta nämligen vågorna av på de yttersta revlarna och ha sedan förlorat sin kraft, när de gå mot land. De flesta båtarna äro dock 18-21 fots öppna

BEDINGE.

motorsnipor. Dessa äro lämpligast vid ålbottengarns-

fisket, vilket nu är det mest betydande.

Fiskarna äro uppdelade på 8 fiskelag, av vil-

ka 6 bedriva ålfiske. Det finns dock inget lag, som uteslutande ägnar sig åt ålfiske, såsom fallet är med ett par lag i Abbeås eller med Källhusfiskarna. I Bedinge bedrivs fortfarande laxfiske med not, dock i öka intensivt som förut och ej heller med så gott resultat.

Bedinge har öka prägeln av fiskeläge utan

snarare av badort. Utåt är det också mest känt som sådan.

Fisken är en av människans allra äldsta näringar. Det första fiskeredskapet har utan tvivel varit snarare och ej, som många tro, kroken. Materialet till snaror har varit senor eller smäckra kvistar, och dessa ha ej kunnat motstå tidens förstörande inverkan. Om vi betränka, med vilken lätthet man än i dag kan fiska med snara, och om man jämför detta fiskesätt med gamla tiders otympliga krokfiske, kunna vi förstå, vilken oerhörd skillnad det skulle bli i resultatet.

Allt eftersom tiden gick och människorna lärde sig tillverka garn, blev noten det viktigaste fiskeredskapet. I århundraden har fiske med krok och med not varit de enda fångstsattnar av större betydelse. På 1700-talet började fiske med ryssjor få någon betydelse, och under de senaste 100 åren ha dessa fiskesätt fått upptäga en allt hårdare konkurrens med garnfiske.

Det är av vikt att förstå skillnaden mellan fiske med not och fiske med garn (eller som man också säger nät). En principiell olikhet finnes nämligen mellan garn- och notfiske. Man skulle kunna säga, att det är, att fisken går till garnet, men noten går till fis-

ken.

En not består av 2 st. draglinor, 2 st. armar samt

samt fängstssöcken eller "kalven". Draglinorna äro ofta 100-tals meter långa och hopsett av flera olika delar. Armarna äro knutna så, att de bilda ett nät, genom vilket fisken ej kan slippa igenom. För att armarna skola erhålla bättre stadga och styrka, äro de kantade med ett smäckert rep. Vid armens övre kant äro anbragta

korvklötten och vid den nedre tyngder av sten, bliv el-

ter dylikt för att hålla dem lodrätt i vattnet. Armarna

äro med sin ene ände fästade vid fängstssöcken och vid

den andra änden, som slutar med en tråsfång, äro drag-

linorna fästade. Fängstssöcken är bunden med små maskor

och oftast av grovt grån (tvist) för att vara tillräck-

ligt stark. Som namnet anger, är den säckformig, breda-

re i mynningen och avsmalnande bakåt, sista stycket är

den jämbred.

Notfiske sker nästan alltid vid stranden.

Man sätter ut noten ett stycke från land, och för hand,

eller med vindspel drager man den in till stranden, där

fisken tvingas att gå i fängstssöcken. Trålfisket är

ett slags notfiske, som sker i öppna havet. Här skola

vi dock icke beskriva det.

Med garn (i vanlig bemärkelse) fiskas nästan

all slags fisk. Allt, tånglake (älska) och tobis utgör dock undantag. De ha långsträckt kroppsform, äro mycket slimmiga, sakna större fjäll; och det som härvidlag betyder mest av allt, de ha icke hårda galllock. De måste fiskas med ryssjor eller med not. Albottern äro icke garna i vanlig bemärkelse, såsom namnet kan förläda oss att tro, utan ett slags stora ryssjor. Man kan indela garna i två grupper, flytgarna och botten-garna. De mest använda flytgarna äro sill- och laxgarna. Botten-garna äro forskgarna, olika sorters flundregarna samt pigvgarna. Flytgarna äro 3-5 m. djupa, under det att botten-garnens djup är 1,5 - 2 m. Den väsentligaste skillnaden mellan olika garna är maskornas storlek och trådens, varav garna äro knutna, grovlek. En maska består av två knutgångar, vilka även kallas bord. I det följande kommer garnens maskstorlek att nämnas i bord.

För att ett garn skall fiska bra, bör det vara känsligt och samtidigt starkt. Trådens grovlek och hållfasthet skall vara anpassad efter fiskens styrka och den fart, fisken vanligen simmar med. Ett garn skall också "sättas" på ett särskilt sätt för att fiska bra. Det får ej stå i vattnet som t.ex. ett stängsel-nät kring en trädgård. Det får ej vara spjunt utan skall, då fisken förnar emot det samma, ge efter, så att det

blir en utbildning på garnet, samtidigt som fisken får huvudet genom en maska, varvid gälllocken hindra den att gå tillbaka. Sillen fastnar endast med gälllocken, andra fiskar, som äro större och starkare, rulla in sig i garnet och bli säkrare fast.

För cirka femtio år tillbaka tedde sig fisket vid Skånes sydkust på följande sätt: vintern laxlinor i öppna havet, våren laxfiske med not vid stränderna, sommaren sillfiske och hösten sillfiske samt ålfiske med ryssjor (Hummor). Dessutom fiskade man flundror, sommarål och forsk med krok. Not användes även för forskfiske på hösten.

Laxfisket med linor är numera bortlagt vid hela Skånes sydkust. Det kan dock vara av intresse att se huru ett fiske, som förr varit av så stor betydelse, bedrevs.

I oktober månad började laxfisket med linor. Varje båtlag, som bestod av 3-4 fiskare, hade en hel-däckad 24-27 fot lång båt med fyra segel, nämligen

fock, storsegel, toppsegel och klyvare. Redskapet bestod av 60-70 st. laxlinor och lika många stöjor. En laxlina är cirka 15 meter lång och tillverkad av smäcker bomullslina. Från linan, som hålles vägrätt flytande

av korkflöten, gå två, ibland tre 1½ m. långa tafsar ned i vattnet. Varje tafs slutar med en cirka 7-8 cm. lång krok och ovanför kroken sitter ett blysnäcke, som gör, att tafsens står lodrätt i vattnet. Som bete användes en hel sill till varje krok. Förtöjning utgöres av en stöja till varje lina. En stöja består av en grästina, i vars ene ända är fast en cirka 40 kg. tung sten och i den andra en vakare av trä eller kork, genom vilken är satt en liten men stark trästäng, som i sin ene ända har en tyngd och i den andra en flägg. Fläggan skall omtala för fiskaren, var linorna äro belagda. Till fläggor användes helst röd eller svart duk. De färgerna synas bäst i sjön. Stöjlinorna äro vara ganska långa (man börjar sätta på 35-40 meters djup). Då man omöjligt kan anpassa linan efter djupet (stöjan kommer ej alltid att stå på samma ställe), har man, för att hindra en del av linan att ligga på botnen och slitas upp, ett flöte av trä eller kork, som man fäster vid stöjlinan, när stöjstenen nått botnen. Den del av stöjlinan, som är kvar till vakaren, kommer att ligga i vattenytan. Flötet, som håller linan lodrätt från botnen, kallas vattenmått. Färgnings- och konserveringsmedlet för laxlinor utgöres av tjära.

Sedan man satt ut laxlinorna, tingo de stå ute, så länge fisket väckte. Man gick ut för att ta

I land fångsten och sätta nytt bete på. Det var lång väg att segla. Mellan varje laxlina var ett avstånd av 150-200 meter, så att linorna kunde upptäga en sträcka av 7-8 distansminuter, och eftersom de första linorna sattes långt från land, var oftast land ur sikte, när man nått de sista linorna.

Laxfisket var ett hårt fiske. Det bedrevs vid den stormigaste årstiden och gjorde fiskaren förtrolig med ett oroligt hav. Ibland tvingade snöstormen fiskarna att söka hamn på annat ställe än hemma. Voro flera båtar i sällskap, kändes det inte så hemskt för hustru och barn därhemma, som när en ensam båt ej kunde tagas sig hem. Det är lätt att förstå, vad man betade - och ibland kom sorgebud iflandfört av ett fartyg eller en båt, eller omtalade kanske en del av båtens lösa gods eller båten själv tillsammans.

Fiske med laxnot (laxo) bedrevs, som redan nämnts, på våren. Det är ett osäkert fiske, men vissa år kan det giva ganska gott resultat. För ett notfiske skall kunna bedrivas, måste stranden och vattnet närmast stranden vara fria från större sten. Noten skall följa botten, och skulle den fastna om en sten, får fångsten, medan man gör loss noten. En följd av dåliga år gjorde, att man på många ställen slutade med laxfisket. Så är det t.ex. i Abbekås. I Bedinge och på

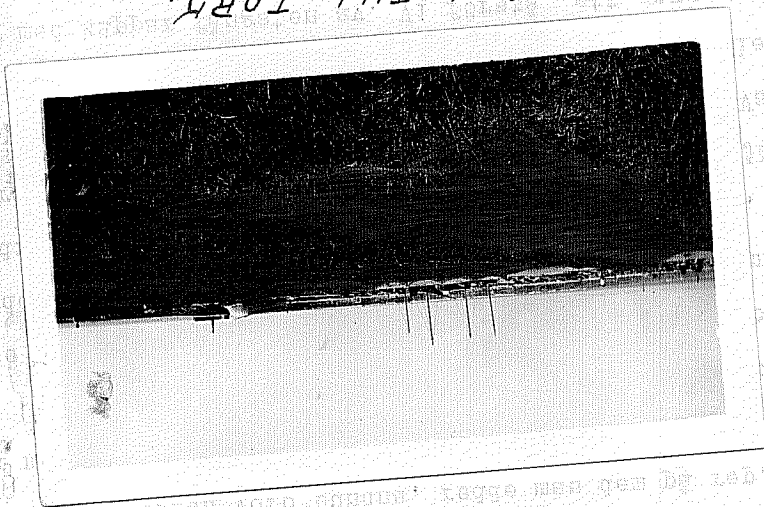
många andra platser bedrivs det än. De gamla lax-
tiskene användes nu på grund av sin utmärkte boten
som årtiske⁷ och ålbottengarnspålarne hindra då också
laxtisket.

Sm.

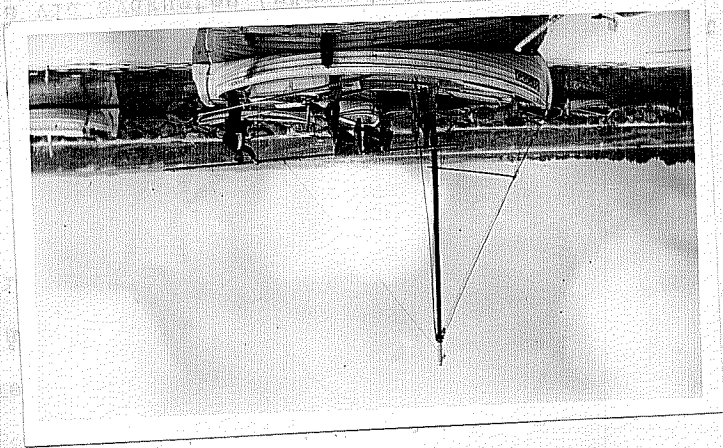
De första sillgarn, ^{kan} (som) underbecknad vet, an-
vändes vid sydkusten (närmast då Abbeås Hörde, Kalthus
och Bedinge), voro tillverkade av lin, mycket grova
och otympliga och skulle säkert i våra dagar vara vär-
delösa som redskap. Garnen tillverkades i hemmet. Självt
tvinnade och spann man tråden, därefter bundos garn,
och sedan garnen voro bundna, redde man dem på rep,
som man själv hade lagt.

När man skulle sätta garnen, gick man ofta
inte längre ut, än man kunde vada. Men det fanns ock-
så de, som fiskade sill på båt. - För att i någon mån
hindra, att garnen förstördes av det varma vattnet,
tjårades de med grön tråthåra. Man lät dem stå i sjön
dag för dag och gick ut och plockade fångsten av. Var
där mycket sill, tog man dem i land och skakade eller
slog med käppar fångsten av. Vi förstå, att garnen
måste ha varit mycket grova och starka, när de kunde
tåla sådan behandling.

SILVERHILL TILL TOWN.

STORBERT, 2250T.

Vid mitten av förra seklet började bomulls-
garn användas, men det dröjde många år, innan lingar-
nen försvunno. I fråga om styrke och hållbarhet stå
lingarnen vida över bomullsgarnen, och till så stor-
maskiga garn som laxgarn och pigvgarn kan lin än i
dag med fördel användas. Det lingen, som nu ibland
användes, är naturligtvis ej hemspunnet.

I början av 1870-talet reste patron Wallis
på Dybecks gård till en fiskeriturstälning i Tyskland
och tog med sig en fiskare från Hörte, Jeppe Jönsson,
för att han skulle studera redskap. De köpte med sig
hem en laxknot och några sillgarn av bomull, vilka
skulle tjäna som mönster för fiskarna.

Redskapen ha efter hand förbättrats, och nu
ser ett sillgarn så ut, som här nedan skall beskrivas.
Ett sillgarn är 40-50 m. långt och cirka 5 m. brett.
Runt garnet, vars maskstorlek varierar mellan 24-40
bord i alnen, finnas klens telnor, i vilka på under-
kanten stenhankar sitta fästa och på överkanten cirka
70 cm. långa, enkla hankar med ungefär 1/2 m. mellan-
rum, vilka fästa garnet vid ett kraftigt rep, som bär
store korkflöten. På grund av ett repet sitter fäst
medelst hankar och ej direkt på garnet, blir detta
mycket känsligt. Repet måste finnas för att ge gar-
ner styrke, ty de klens telnorna skulle ej kunna

hålla för den påfrestning, som garnen ofta åro ut-
 sätta för genom belastning och ström. - I Öresund an-
 vändas ett slags sillgarn, kallade näringar, som löke
 ha särskilt rep utan i stället grova telnor runt hela
 garnet. Dessa åro lättare att sköta men fiska mycket
 sämre än sillgarnen. Det är sedan många år tillbakä
 förbjudet att i Öresund fiska med sillgarn, därför att
 platsen är så liten för varje båt och det ofta händer
 att ett par länkar kunna driva samman. Näringarna åro
 lätta att skilja åt och skadas inte så mycket, som sill-
 garnen göra vid ett sådant tillfälle.

Allt eftersom redskapen förbättrades, börja-
 de man mera effektivt bedriva sillfisket. Den avtagen-
 de tillgången på sill har tvungit fiskarna till ett me-
 ra planmässigt, ja, jag vågar säga vetenskapligt be-
 drivande av fisket.

Sillfisket har utvecklats till två olika fis-
 ken, nämligen "sätte" och drivfiske. Till sätte använ-
 das öppna båtar av 17-21 fots längd. Oftast är det två
 man i varje båt, och varje båt fiskar med cirka 18
 garn, vilka sätts på tre olika ställen, 6 i varje
 länk. - En länk förtyöjes vid ett håll, som består av
 en dragg, i vilken är fäst en grästross, som slutar
 med en vakarknubb av trä. Vattenmålet användes. I gräs-
 trossen fäster man garnen efter varandra. Mellan var-

Je garn sättes en kubb, i vilken är fäst en klän li-
na, med vilken man reglerar, hur djupt garnen skola
stå. I det sista garnet av de två yttersta länkarna
sätts vakarstöjor med flagga och "klooka". Klookan
består av en avsågad flaska, där klappen utgöres av
en sten eller ett metallstycke, som hänger i ett snöre.
På den första länken sättes en prick med lanterna.
Garnen svänga efter strömmen omkring hållet.

Till drivfiske användas stora däckade båtar
av 24-27 fots längd. Ett båtlag består oftast av tre
personer, som alla ha lika antal garn och dela fångsten
lika. Antalet garn uppgår till 40-70, vilka alla sät-
tes i en länk. Det sista garnet fästes i båten med
"költrossen". På det garn, som befinner sig längst från
båten, fästes en prick med lanterna, och på båten skall
det enligt lag finnas två lanternor, anbräktas på olika
höjd. Med det senare slarvas fiskarna otroligt. Ofta
ha de endast en lanterna på båten och taga hellre ris-
ken att få garnen avseglade än rätta sig efter lagen.
Ibland lägga alla man sig att sova, sedan garnen äro
satta. Ha de då bara en lanterna, är det inte under-
ligt, att de någon gång råka ut för äventyret att
bli överseglade.¹⁾ Nu, sedan den mesta sjöfarten sker
1) Är här lika med garnen avklippta från båten.

med ång- eller motordrivna fartyg är risken betydligt mindre än förr. Då var det inte alltid så lätt för en kapten att segla genom en fiskerilotts utan att förstöra ra redskap och båtar eller bringa människor om livet. - För att få en seglare att ändra kurs och falla av för garnlänken brukar fiskaren "blossa", och skulle seglaren inte tåga hänsyn till fiskarens önskan, vilket tyvärr ofta händer, kan den annars så lugne mannen bli ursinnig. En gång då undervecknad var med en gammal fiskare, som i ett 30-tal år seglat som sjöman, räskade vi ut för en envis holländare, som inte ville falla av kursen för oss. Vinden var dålig, och tjälken (fartyget) hade inte råd att gå ur kursen och förlora tid utan den försökte gå till lovarf om oss. Det lyckades också, men när den gled förbi oss någgra famnar till lovarf, överöstes den av den uppretade fiskargubben med ovet. De flesta av de okvädingssord och svordomar, som han lärt under sin sjömanstid, kommo här till användning med en styvka, som endast kan förklaras ur hans raseri. Senare omtalade han, att han själv under sin skepparetid gjort mycket värre saker, t.ex. seglat genom en hel fiskerilotts med släckta lanternor. - Garne- nen skola vara satta före skymningen. De få stå till midnatt, då de "dras". Att dra garnen är ett ganska ansträngande arbete, särskilt om det blåser. En man

står i stäven och drager båten framåt i garnrepet, och en annan läskar repet samman. Nätet får hänga utanför båten, tillis hela repet är hoplankat. Är det mycket sill i garnen, får man ibland gå tillvägs på annat sätt. En man helar in repet, och en annan bottenelnan samman. Nu går det bra med de motorbåtar, som användas, men för kunde fiskarna vid stilltje få ro de stora, tunga båtarne många sjömil. Var det vind, skulle fångsten plockas av, medan man seglade i land. Då överlämnades rodröt till den yngste, som ofta var en pojke på 10-12 år, och en av de äldre pekade ut en stjärna, som han skulle styra efter. Var det inte för kallt, kunde det hända, att rorsmannen tappade bort stjärnan och slumrade till. Ett mycket vanligt sätt att få sömnen ur ögonen på en trött pojke var att en av gubbarna genska hårdhant strök honom omkring mun och ögon med sin grova, silliga hand. "Drummen" höll sig vaken åtminstone under tiden han plockade sillfjället av ansiktet. Sillen avyttras till fiskhandlare på platsen, som sälja den på landsbygden. Förr råkade man den i valar, vilket man slutade med under krigsåren, då man övergick till att väga den. På de senaste åren ha även

fiskhandlare från den närbelägna staden köpt en del
av fångsten.

När hösten kommer, börjar i slutet av augusti
och början av september ålfisket. För användes ålryssjor
eller "hommor", men dessa ha under de senaste 15 åren
fått lämna plats för de mera moderna ålbottenångaren,
vilka åro ett betrakta som ett slags stora ryssjor.
Ålhommonna åro bundna av grovt bomullsgarn
med cirka 26-27 bord i alnen och bestå av en virka 20-25
m. lång arm och en cirka 7 m. lång "stage", vilka åro
cirka 2 m. djupa och framtill förenade med "struten",
som är en av tråblyglar utspänd samlingssäck för fisken.
Struten eller "bålgan" delas i "bålgam", "mellanfamn"
och "framfamn", vilka ha olika maskstorlek och olika
grovlek på tråden. Bålgamnen har mindre maskor och är
tillverkad av grövre garn än mellan- och framfamn. I
bålgamnen skall fisken samlas, och därifrån behöver den
vara särskilt stark. Inuti bålgan sitta tre strutformi-
ga nät, "menlycke",¹⁾ vilka med sin bredare del åro
fästas vid en bålbyggl och med den smalare delen
riktad framåt. I den smalare delen finnes en öppning,
som får olika utseende för de olika menlyckena, be-
roende på hur många åbren, "riband", som hålla dem

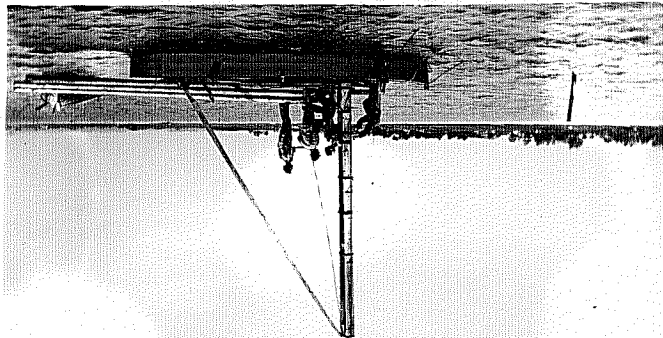
1) Menlycke av lucka = stänga.

utspända. Öppningen på det första menlycket är kvadratisk (fyra ribband), på det andra triangelärt (tre ribband) och på det tredje och sista har den formen av en springe (två ribband). Bälgen kommer genom menlyckan att delas i tre rum, av vilka det sista är bäkfennen. Framtill är bäkfennen försedd med en öppning, som, då ryssjan står till fiske, hålles sammanslörd av ett band. Genom denna öppning tömnes fångsten av. Bottenkanten av arm och stagg äro utanpå tälorna kantade med rep, på vilka tyngder, vanligtvis av sten, sitta fastsidda. På ovanbeläna sitta korkflöten.

Ryssjorna sättas vid botten med början nära stranden. De fästas vid stenar, vilkas namn, "armasten", "staggasten" och "strutsten" motsvara den plats de ha. Men börjar att sätta armen närmast land och sätter denna och struten i 90° vinkel mot strandlinjen. Sedan sträckes staggarna så, att den kommer att bilda 45° vinkel mot armen. Ryssjorna sättas i rader. Hur många det blir i varje rad, bestämmes av djupet. Man sätter nämligen i varje gånge på djupare vatten än cirka 5 fämnar. Till allfisket slogo sig för ofta två fiskesköta allfisket och de övriga höstallfisket.

Allfiske med ryssjor är mycket arbetsamt. Varje morgon skall fångsten tagas ur, och dagen går

ofta åt till arbete med att göra ryssjorna rena för
 tång och "sätta om" dem, som ström och vågor bräkt ur
 sitt rätta läge. Blit det storm, förloras alltid några
 ryssjor, somliga begravas i sand, andra tages strömmen
 ut på djupet och åter andra skivas sönder bland ste-
 narna vid stranden. Det blir ibland svårt att lägga dem
 igen. Ofta förstör en tidlig höststorm inte bara red-
 skäpet utan också fisket för den återstående delen av
 fisketiden. En stor olägenhet med ryssjorna är, att
 de inte kunna fiska, när det blåser upp till halvstorm
 eller storm ifrån sjön. De tages då av ström och vågor
 och fösas tillsammans, så att de ^{blir} odugliga till fiske.
 Halvstorm är annars det lämpligaste vädret för allfiske.
 Som redan nämnts, ha ålyssjorna under de se-
 naste åren allt mera undantäckts av ålbottenngarnen. Des-
 sa åro fasta redskap, som stå ute under hela fisketi-
 den. Att de åro fasta redskap, därmed menas att de ha
 en bestämd plats att stå på, och att man i regel icke
 kan sätta ett ålbottenngarn på annan plats, än man från
 början ämnat, ty garnens djup och storlek få rätta sig
 efter vattendjupet, och efter bottenens beskaffenhet
 har man olika typer.
 Ett ålbottenngarn delas i armen och "huvudet",
 vars olika delar i sin tur benämnas steggarne, "gårdan"

och struten. Garnet upphänges på palär, vilka slås ned i botnen med en "heja". Armens längd varierar mellan 90 och 180 meter och dess djup rättrar sig efter vatt- nets djup. Den skall vara något djupare än vattnet, vilket för övrigt gäller om hela garnet. De djupaste ålbottenarna, som användes, äro cirka 8,5 m. djupa. För att man skall kunna hantera armen är den delad i stycken om 20-25 meters längd, vilka sammanslås, omedelbart innan man sätter ut garnet. Armens maskstorlek är 25-27 bord i alnen. Varje stycke är kantat med stadiga telnor, och på över- och undersidan förstärkes dessa med kraftiga manillarep. På underkantrepet sitta tyngder av järn eller bly, det förra användes på stenbotten och det senare på sandbotten. Armen fästes i båda ändarna vid palär, och på båda sidor om armen stå palär på cirka 9 meters avstånd från varandra. Dessa palär stå två och två mitt för varandra, så att de bilda par. Mellan varje par är en grästross spänd, i vilken, mitt emellan palärna, armen fästes. Bredden mellan palärna växlar efter djupet, den bör vara så stor, att armen vid hård ström löke kommer att beröra palärna.

Gården består av ett 5-6 meter bredt och cirka 9 meter långt fyrkantigt rum med botten. Sidosväggarna äro hela, och den mot land vettande väggen är försedd med ett menlycke, som går cirka 3 meter

In i gården och slutar där med en rektangulär öppning,
 vars nedersta del befinner sig minst två meter från det
 näst, som bildar botten i gården. På den från land vet-
 tande vägg är struten fastsydd. Den har samma bygg-
 nad som hos en ryssja, fast den är större och krafti-
 gare; 9-10 stadiga rotingbyglar hålla den utspänd. På
 den mot land vettande sidan av gården, där menlycket är
 och gavelväggarna mötas, sitta staggarna fastsydda. De
 gå ut på var sin sida om armen och bilda cirka 45° vin-
 kel med denna samt äro krökta så, att dess sista del
 går parallellt med dess första del. Om botnen utgöres
 av sand kan såväl gårdens botten som struten ligga på
 botnen, men är det stenbotten, måste de, för att hind-
 ras från att slitas upp, hållas upplyfta från botnen.
 Dock måste alltid gårdens inre bottenkantrep sluta väl
 till botnen, ty ålen följer havsbotten. För att så
 skall ske, finnes det mycket tyngder anbragta på detta
 rep.

Storleken på ålbottenarna kan betydligt väx-
 la, men de ovan angivna måtten äro de vanligast före-
 kommande.

Gårnen sätts i rader vinkelrätt mot strand-
 linjen. Hur många som skola stå i varje rad, beror lik-
 som vid ryssjeristiskt på djupet.

Ålbottenarna äro, som nämnts, fasta redskap.

De få icke utan särskilt tillstånd sätts utanför gränsen för de enskilda fiskena. De enskilda fiskena ströka sig från 2 meter stadigt djup 180 meter ut i havet. Rätt att fiska utanför de enskilda fiskena lämnas av länsstyrelsen efter inbjudat utlåtande från fiskerintendenten. Utsläckt fiskerätt lämnas i angivet mertal, om sådan rätt icke blir till hinder för annan fiskare eller för sjöfarten. På ålbottengarn, som över- skrider det enskilda fiskevattnet, skall en klar lanterna anbringas på yttersta änden. Detsamma gäller om garn, som stå i närheten av infartsled.

Färnings- och konserveringsmedlet är nättjars eller karbolinenum.

Ålbottengarnen utsätts i slutet av augusti och början av september och få stå kvar under hela fisketiden, vilken varar cirka 2-2½ månad. Varje morgon går man ut och tar i land fångsten, vilken förutom ål består av alla slag av fisk, som finnas så nära stranden. Ålen lägges i stora förvaringskistor, sumpar, i vilka den får ligga kvar, tills man samlat så mycket, att en ålkvass kommer och hämtar den. Sedan exporteras största delen till Tyskland. (Kvass är ett mindre fartyg, som användes till transport för levande fisk. Ett rum, vanligen midskepps, står genom borrhål i förbindelse med vattnet och tjänar som förvaringsrum åt fisken.).

29

- 29 -

Fångsten i ett ålbottengarn kan uppgå till cirka 400 kg. pr. dygn. Det är dock ytterst sällan, att fångsten blir så stor, och man tycker vid ett hastigt påseende, att det skulle vara oekonomiskt att rätta garnens storlek och därmed pris efter något som händer så sällan. Det är det dock icke, ty oftast kommer ålen mycket perlo- dist. Ofta händer det, att det under en vecka fiskas lika mycket som under hela den övriga fisketiden. Vid ett sådant tillfälle måste garnen vara tillräckligt då- de stora och starka, ty oftast följes gott fiske och halvstorm åt. - När det blåser upp till "luft", går fis- karen i spänning. "Skall det bli fiskeväder, eller skall det bli storm?" Blir det fiskeväder, är årsinkomsten bärgad, men blir det hård storm, går fiskaren i ke en- dast miste om sin förtjänst, han förlorar kanske allt vad han äger. Då blir det nödår i fiskarstugan. Värifrån skall man få pengar till mat och till nytt redskap nästa år? I goda år måste han spara så mycket som möj- ligt, ty ett eller två år kunna förstås mer, än flera goda år kunna ge.

Ålbottengarnen äro dyra redskap. Varje garn kostar färdigt uppsatt 1400-2000 kr. Hårt är ej in- nat fiskarens arbete. Garnens höga anskrifningspris gjorde, att rationellt ålbottengarnsfiske sent kom i gång vid Åbbeås såväl som övriga sydsvenska fiske-

lägen. Visserligen bildades ett par fiskelägen så tidigt
 som 1917, men det blev aldrig något gott resultat, vil-
 ket berodde på att de använde för dåligt redskap. Des-
 sa fiskare tyckte, att så dyra redskap kunde man inte
 köpa nya varje år, utan de lagade upp de gamla. Result-
 tatet blev att garnen gingo sönder, just då de skulle
 börja fiska. Den som har förtjänsten av, att ålfiske-
 tid abbeakas och angränsande lägen kom upp på en högre
 nivå, är Johan Brun. Han kom som fiskare till fabriks-
 Gustav Boöng 1916, men då denne inte vågade taga ris-
 ken att skaffa nytt, gott redskap, slutade snart Brun
 och satte själv upp ålfiske. Han visade, att det lö-
 nar sig att skaffa nytt redskap för varje år. 1924
 kunde han deklarerera för en nettoinkomst på 18000 kr.

I oktober månad börjar forskfiske med krok
 och fortsätter hela vintern till fram i mars månad.
 Efter jul kombineras eller utbyts det med garnfiske.
 På hösten och vintern före jul kan man ej fiska med
 garn, som stå på botnen, ty de förstöras av mör-
 eller, som betolkningen själv kallar dem, "mörflod".
 (Mörflod är små kräftdjur, som i stora massor finnas
 vid botnen. Ju närmare land dess flere mörflor.)

Sådana grova nät som ryssjöar och ålbottengarn, vilka skyddas med tjära, kunna ganska bra stå emot djurens förstörande inverkan. Så fina garn som forskgarn kunna förstöras på en enda natt.

Krokarne äro fastsatta på 40-50 cm. Länga tätsar av av bomullsgarn, vilka äro fasta med cirka 180 cm:s mellanrum på en 180-200 m. lång, liten bomulls-lina, med ung. 4 mm:s diameter.

Forskgarne äro knutna av fint bomullsgarn. De äro ungefär 140 meter långa och $1\frac{1}{2}$ m. breda och om-givas av klara telnor. På bottenlinan sitta stenhän-gar fastade på 180 cm:s avstånd från varandra och på övertelnen små korkflöten med 60 cm:s mellanrum. Mask-storleken är 15 bord i alnen.

Forskfisket bedrivs både nära land och på djupt vatten. Garnen och likaledes krokens sätts alla i följd mellan två slöjor. Den ene av slöjorna utby-tes dock ofta mot en prick med lanterner.

På våren börjas fisket efter slättor, pig-gvar och slättor ute i sjön. Garnen äro redda liksom forskgarne. Det är endast skillnad på maskstorleken. Slättogarnen äro 9-10 bord i alnen och pigvgarnen 6-8 bord i alnen. Detta fiske bedrivs till fram mot midsommer.

Om man undantager sillfisket med garn, är garnfisket ganska nytt. De första forskarna kommo till Abbeås 1875, då en kustväkt Hansson flyttade dit och medförde ett par sådana. Följande året band fiske- ren Per Johansson några forskarna, och sedan dröjde det loka länge, förrän forskarna blevo allmänna. De pigvargar, som nu användas, äro yngre. Först 1898 kommo sådana till användning i Abbeås efter att några äro förut ha använts i Hörte. Men dessa äro inte de första pigvargar, som använts. På 1850- eller 1860- talet redde en kalhustfiskare, Bengt Librektsen, ett slags pigvargar. Han tillverkade dem av hemsunnat lingarn. De voro cirka 25 meter långa och 2-3 meter breda samt mycket grova och otympliga. Fångstresulta- tet blev dåligt, och därför skaffade inga andra fiske- re sådana garn. Dessutom hade man den föreställningen, att pigvar eller, som betolkningen vid sydkusten sä- ger, "bottor", var mindervärdig som föda.

ÅRETS OLIKA FISKEN.

I samband med beskrivningen på fiskeredskap har ju också nämnts något om den tid, vid vilken de olika fisksorterna fångas. Men för överskådlighetens skull är det kanske av en viss betydelse att samla det på ett ställe i en kort sammanfattning.

På nyåret är forskriska nästan det enda fis-
ke som bedrivs. Man använder dels krok och dels garn.
Fångstplatserna variera mycket, ända ifrån ett par
hundrade meter från stranden till många sjömil ut till
sjöns. Den forsk, som fångas nära stranden, är i re-
gel mindre än den, som fiskas längre ut.

Vid samma tid bedrivs också något laxfiske
vid stranden. Till detta fiske användas forskgarn,
som sätts på ungefär 1,5 meter djupt vatten (garnen
äro cirka 1,5 meter djupa). Detta fiske är mycket opå-
litligt och av ringa ekonomisk betydelse.

I mars månad börjar fisket ute i sjön (6-12
sjömil från kusten) efter flundretisk. Först kommer
slättestiket, som efter en månads tid kombineras med
piggar- och spättestiske. Detta fiske pågår ungefär

till midsommar, då sommarsillfisket börjar.
På våren fiskas också lax med flytgarn. Gar-
nen sätts några hundra meter från stranden på så djupt
vatten, att de kunna svänga runt hållet utan att ta
botten.
Sommarsillfisket bedrivs hela sommaren och
övergår mot hösten i höstsillfisket. Skillnaden mellan
dess båda fisker är huvudsakligen den, att de garn,
som användas under hösten, är stormaskiga, under det
att sommaregarnen är småmaskiga. (Garnens maskstorlek
måste anpassas efter sillens storlek.) Både sommar-
och höstsillfisket bedrivs dels som sätte- och dels
som drivfiske.
Mot slutet av augusti börjar ålfisket och va-
rar till början av november. Den ål, som fiskas vid
denna tid, är vandringål. (Sommareål fiskas med krok
under sommarmånaderna.) Fisket bedrivs, som redan
nämnts, både med små ryssjor och ålbottenarna. I ål-
bottenarna fångas inte endast ål utan också en mängd
andra fisksorter, i synnerhet mycket torsk.
Under hösten och förvintern bedrivs torsk-
fiske med krok.

HUR FISKEN AVYTTRAS.

Den mesta fisk, som fångas vid fiskeläget avyttras till allmänheten genom fiskhandlare. Dessa köpa upp fisken från var sin båt och forsla den med bil, hästskjuts eller cykel inåt landet, där den säljes direkt till konsumenterna. Ett undantag utgör ålen. Den uppköpes av stora firmor, som för transporten använda motordrivna ålkvassar. Huvuddelen av ålfångsten exporteras av dessa firmor till Tyskland.

En del fisk förädlas och kommer ut i marknad som uppköpt fisk från Åbbekås till sin konserverfabrik i Ystad. - För en del år sedan köpte fabriken Boong en fastighet i Åbbekås och en stor tomt, där en fabrik lagat, som för ett 20-tal år sedan eldhärjats, nära hamnen. Sedan hamnen reparerats, har fabriken Boong byggt en konserverfabrik för fiskkonservering. (Ystadsfabriken lägger huvudsakligen an på grönsakskonserver.) Fabriken har varit i gång ett år. Under denna tid har man endast konserverat salt sill. - För när-

varande talas det om, att firman Gustav Boong skall
ombildas till aktiebolag. Det är, att hoppas, att det-
ta bolag bättre skall kunna organisera företaget, sär-
skilt i pekuniärt avseende. Då skall det säkerligen
kunna bli till stor nytta för fisket i Abbeås och
angränsande fiskelägen.

På ett fiskeläge växer upp, sker det i regel
 på en plats, som på ett eller annat sätt ligger skyd-
 dad för storm. Det är lätt att förstå, varför Abbecks
 kommit att ligga på den plats^{en} det ligger. Hela läget
 ligger öster om Håken med kuststräcken i SV.-NO. Därtill
 genom kommer det att ligga i LA för den mest förhålls-
 de och starkaste vinden, västvinden.
 I äldre tider gick man med båtarna ut från
 öppen kust, d.v.s. man hade båtarna liggande direkt vid
 stranden utan något uppfört skydd. När det blåste upp
 från sjön, fick man passa på att dra dem upp på stran-
 den, så att de inte slogos sönder. Det var ett ganska
 drygt arbete att flytta båtarna från stranden och i
 sjön så ofta, men man hjälpte varandra, och då fisk-
 redskapet mest utgjordes av krok, vilken hade rings
 vikt, kunde man lasta redskapet i båten, medan denna
 stod på land. Annorlunda ställde det sig, när garn
 började användas. Dessa voro tunga och kunde inte las-
 tas i båten, förän denna kommit så långt ut i vatt-

HAMNEN: Abbecks.

net, att den kunde flyta. Var det lite sjö (vågor) vid stranden, blev det ofta besvärligt med lastningen och framför allt när man skulle föra längst och våta redskap i land. Man fick behov av en lastbrygga, vid vilken man också kunde lägga till, när man kom i land. När fiskarna började bygga bryggor, slog sig flera tillsammans och byggde då två eller flera bryggor parallellt med varandra. Detta hade fördelen, att vattnet mellan dem blev avstängt och lugnare, än det annars skulle varit.

Två stenbryggor, parallella med varandra, kallas en kås. Många orter, som äro belägna vid kusterna ha namn, i vilka ordet kås ingår. Sådana namn som Abbekås, Kåseberga och Djupedås angiva, att fisket på dessa platser är minst lika gammalt som namnen. (Enligt en förklaring skulle namnet Abbekås uppkommit av mansnamnet Abbe och kås, alltså Abbes-kås. En annan förklaring säger, att namnet uppkommit av abbot (klosterföreståndare) och kås. Det gamla stavsatiet Abbekås kommer oss att tvivla på både förklaringarna.) I Abbekås ha funnits och finnas delvis kvar flera olika kåser, såsom Trälåskås, Västra kåserna och Rökås. Av dessa äro Västra kåserna bäst bevarade. De bestå av fyra stenbryggor, som gå ut något så när parallellt från stranden. Utanför dem finns en stenarm till skydd

mot storm, I denna finns inloppet för båtarna. Nu har man låtit Västra kaserne grundas upp, så att endast mittelkassen kan användas. Vid vackert väder användas kaserne ännu någon gång, fastän de fått en ojämförligt bättre ersättare i hamnen.

Efter mitten av förra seklet började nödvändigheten av en hamn göra sig starkt kännbar. Fiskeflot-tan bestod av mer än 20 storbåtar och ännu flera små öppna båtar. Kaserne voro för små till storbåtarna, så att dessa måste ligga ett stycke från stranden förtöjda vid en dragg. Blev det hård vind ifrån sjön, måste de dragas upp. Vid vintertiden, då vådret var stormigt och opålitligt, och då båtarna ständigt måste ligga i sjön för laxfiskets skull, lade abbeksfiskarna oftast i land i Horte, där en rätt god hamn fanns. Men detta var mycket tidsödande, enär Horte ligger så långt från Abbe-kas som tre kilometer.

År 1874 bestämdes, att hamnbygget skulle bli verklighet. Arbetets utförande uppdrogs åt en lundgren från Simrishamn. Kostnaden skulle uppgå till cirka 22.000 kronor, av vilka Abbekas fiskare skulle betala en tredjedel. De fiskarna inte kunde betala sin andel i kontanter, ordnades saken så, att de fingo göra dags-verken och tage upp en del av den sten, som behövdes till vägbrytare och bryggor. Sammanlagt skulle de ut-

föra 1000 dagverken och taga upp och forsla till hamn-
bygget 100 kubikfamnär sten. Arbetet delades på 33 tis-
kare.

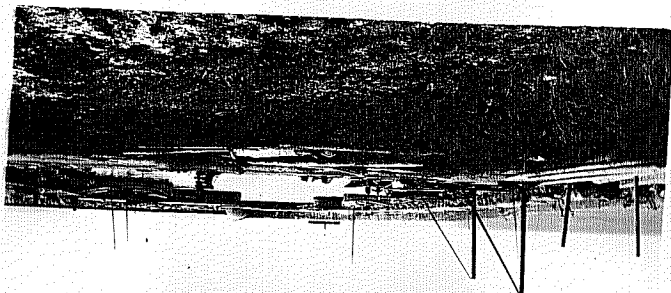
Lundgren kunde inte fullfölja bygget av öko-
nomiska skäl. Det övertogs och fullbordades av Stål-
hammar-Pettersson i Ystad.

Hamnbyggnaderna utgjordes av två bryggor,
båda försedda med pirhuvud, och utanför och fri från
dem en vågbrytare. Mellan de båda bryggorna, som lingo
ut från stranden, fanns två träbryggor, vilka funnits
innan hamnen påbörjats. Ingen del av området mellan
bryggorna och vågbrytaren muddrades. (Se ritningen
över "Abbekås' första hamn".)

Man blev emellertid inte nöjd med den hamn,
man nu fått, utan det arbetades på att få en hamn med
endast ett inlopp med muddrad bassäng och goda tråka-
jer. Den önskan tillfredsställdes, sedan kungl. väg-
och vattenbyggnadsstyrelsen fastställt majör Kemmers
förslag (se ritningen över Abbekås' hamn efter första
ombyggnaden) "på grund av kungl. Maj:ts nådiga brev
av den 3 juli 1885, till efterrättelse vid arbetets
utförande".

Vid ombyggnaden förlängdes vågbrytaren åt
öster och förseddes med ett 8-kantigt pirhuvud. I
väster förbands den med den västra bryggan, av vilken

UTSIKT ÖVER INNERHAMNEN.

ABBEN'S HAMN SEDD FRÅN VÄSTER.

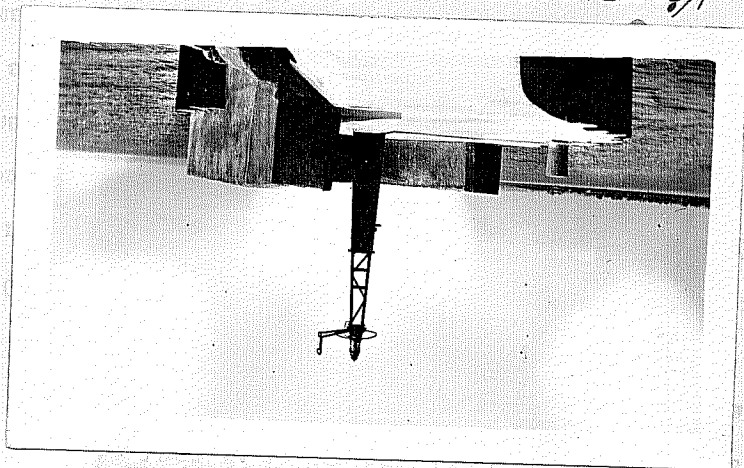
den yttersta delen revs. Där förut de två träbryggorna
lagat uppfördes nu en träkaj, och öster om denna upp-
muddrades längst inne till 6 fots och ytterst till 8
fots djup. Det är att märka, att man muddrade hela
vägen mellan den östra bryggan och träkajen och ej,
som ritningen anger, endast till den streckade linjen.
För att hindra sjön att slå över vägbrytaren och med-
föra tång o.d. sattes ett skydd ovanpå denna. Det be-
stod av avsågade räls, som nedsattes i vägbrytaren, och
mellan dem nedsatta plankor. Detta skydd hade en höjd
av 4 fot.

Efter denna grundliga ombyggnad, som avslu-
tades 1891, var man nöjd och belåten med hamnen. Det
dröjde emellertid icke länge, förrän den började upp-
grundas av sand. En storm 1904 åstadkom stor skada.
Hamnen fylldes nästan helt med sand, så att det blev
omöjligt att flyta in med storbåtarna, vilka såldes en
etter en. När den icke reparerades och ej heller mudd-
rades, blev den allt sämre, allt eftersom tiden gick.
På grund av att statsanslagen till fiskerihämar åro
små, fick Abbecks vänta ända till 1926, innan repara-
tionen kunde sättas i gång. Att det blev då, beror
säkerligen till stor del på det intresse och arbete,
som fabriker Boong, Ystad, och senare Landshövding
Hamnel visade och utförde för saken.

År 1926 fick Abbekås en summa av anslaget till fiskerihämar, med villkor att intresserade betala en tiondel av kostnaden. Denna hade beräknats till 156.000 kronor. Kommun och fiskare sammansköt till delen hävarv med ungefär lika tillskott, och så börjades de omfattande reparations- och ombyggnadsarbetena på sommaren. Arbetet stod under kapten Stenbergs ledning och ansvar, men närmaste tillsyn antörtröddes arbetsförmännen Almquist.

Först uppdämdes hela nuvarande innerhamnen och en del utanför nuvarande glaciolen, sedan pumpades vattnet ut och innerhamnen torkgrävdes, samtidigt som man uppförde grundmurade stenkajer i stället för de gamla träkajerna. Ytterbryggorna och vågbrytaren ha förstärkts och reparerats, en glaciolen har byggts från västra bryggan till randen av innerhamnen, där ett slipställe uppförts. För att skilja innerhamn och ytterhamn åt, har två korta probitlar byggts, en från östra bryggan och en som fortsättning på glaciolen. Mellan dem betinner sig inloppet till innerhamnen. Ytterhamnen, som ännu öfver helt utmuddrats, har en yta av 6.600 kvadrattmeter och innerhamnen en yta av 2.000 kvadrattmeter. Sammanlagda kajlängden i innerhamnen är 135 meter. Djupet är ~ 8 fot för innerhamnen och något större för den del av ytterhamnen, som är utmuddrad.

Lagbrytningen med fyren.

Den del, som ligger inmanför elcinen och öster om västra kajen, är utfyllt med muddar och utgör, sedan den blivit ersättningsen, en utmärkt förklats för fiskeredskap. Före ombyggnaden utfördes denna del, som redan då delvis var utfyllt, av ett kärr, i vilket hundratals grodor levde och därför kallades "pögehemnen".

Vägbrytarpiren, som varit av cement och sten, hade totalt förstörts. Den ersattes nu av en rund pirlinmanför ett skydd av järn. På piren har anbragts en blinkfyr med Daléns ljussystem. Den visar rött för inseglingsskänna och klart åt övriga håll och lyser med jämna mellanrum.

BEFOLKNING.

I Abbeås finnas 34 personer, som bedriva fiske. Cirka 120 personer äro såsom medlemmar av fiskerifamiljerna helt beroende av utkomsten från havet. Två fiskare bedriva lantbruk vid sidan av fisket, dock med huvudinkomsten av fisket. Cirka 15 personer sysselsätta sig som fiskhandlare, och 6 personer förädla fisk genom inläggning och konservering. I runt tal ha cirka 160 personer sin utkomst genom någon eller några familjemedlemmars direkta arbete med fisk. 4 fiskelag bedriva ålfiske med ålbottangarn, dessutom finnas 14 fiskelag, som huvudsakligen bedriva sill-, flundre- och torskfiske. Livet på ett fiskeläge skiljer sig avsevärt från livet på andra platser och i andra samhället. Det får sin prägel av fiskarens obestämda arbetstid. Ibland får han hålla sig på land en vecka för storm, och vid andra tider får han arbeta både natt och dag,

och ofta förvandlar han natten till dag.
Låt oss se efter, hur en dag ter sig för fiskaren under sommarsjiltstid. - Klockan är 1 på middagen, och fiskarna börja samlas vid hamnen, där de ha sina förklatsor för redskapet. Solen skinner varmt, och det luktar sill, varm, solbränd sill. Garnen ligga på sina "brisslor" brunnade och nybakade, och sillfjällen glänsa som silfvermynt i maskorna. Så börjar fiskarna "ta ihop" garnen ofta med hjälp av kvinnorna. Fastän solen gassar och steker, hänger yllehalsduken om fiskargubbens hals, han är så van vid den, att han inte skulle kunna undvara densamma. "Den skyddar mot sol om sommaren och köld om vintern". De unga fiskarna gå med uppkavlade skjortärmar och nedvikta skjortbröst och visa den brunbrända huden, som sticker bjärt av mot den ljusa bomullsskjortan.
Sedan garnen tagits ihop, läggas de i båtarne, och efter att ha druckit kaffe stöcka fiskarna till sjöss vid 4-5 tiden. Det blir ett segla några timmar ut och sätta garnen, innan solen går ned, och dra dem vid 12-tiden på natten. "I land så fort som möjligt", det är lösen. Den sill, som fångats, skall kanske ätas till middag mitt uppe i Skåne, och då gäller det att inte slösa med tiden. Medan man går i land, plockar man av så mycket sill, men hinner och

när båten lägger till vid kajen, hoppar ett par kvin-
 nor ombord och hjälper till att plocka av. Sedan fängs-
 ten är såld, breddes garnen ut till torkning, och så
 går fiskaren vid 6-7 tiden på morgonen hem och lägger
 sig, sedan han fått ett mål mat. Under de få timmar,
 kan är i land, sover han den mesta tiden. - Efter vec-
 kans arbete kommer vilodagen, som utgöres av halva lör-
 dagen och halva söndagen.

Sedan i 1450 års hamskrå stadgades för fiskar-
 na att "vid storm och oväder vara varandra behjälpliga
 att komma väl i hamn med fisk och fiskredskap". I hamn-
 av denna förordning uppfylla fiskarna denna bestämmelse
 på ett utomordentligt vackert sätt.
 Från världskriget har abbekås fiskaren en
 händelse särdeles klart bevarad. Det är den svenske
 underwatensbåten "Valens" beskjutning. Och han minns
 särskilt väl de ord, som "Valen" signalerade, då tys-
 karna började skjuta: "Vi äro svenskar och komma ifrån
 Abbekås".